„FAUNA OCEANICĂ VEST-AFRICANĂ"
O NOUĂ EXPOZIȚIE TEMPORARĂ
LA MUZEUL DE ISTORIE NATURALĂ „GR. ANTIPA"

Alexandru MARINESCU

Suprafața planetei noastre acoperită în proporție de 3/4 de ape — vast spațiu oceanic încă foarte puțin cunoscut, în ultimul deceniu a unit și concentrat eforturile unui număr tot mai mare de oameni de știință spre a rezolva problemele majore ale fizicei, chimiei și biologiei oceanului.

Informările asupra evoluției cercetărilor și progreselor realizate sînt urmărite cu interes de către publicul larg și este normal să fie așa căci de ocean, cu imensele sale resurse alimentare și energetice, sînt legate mari speranțe de rezolvare a nevoilor vitale ale unei omeniri în continuă sporire numerică.

Căutînd să se situeze în actualitate și să contribuie la formarea educației științifice a publicului românesc, Muzeul de istorie naturală „Grigore Antipa" a organizat, începînd din anul 1966, pe lîngă un substanțial ciclu de conferințe, o serie de expoziții temporare consacrate faunei oceanice și aportului românesc la studiul acesteia. Expozițiile, prezentate sub titlul comun „Participări românești la expediții oceanografice internaționale", au fost făcute numai cu materiale faunistice aduse și donate muzeului de către oameni de știință din țara noastră.

În acest mod, Muzeul „Gr. Antipa" a izbutit să prezinte vizitatorilor o parte din bogatele colecții de faună marină ce cuprind numeroase exemplare rare, de mare interes științific, în special animale abisale.

Lipsa spațiului de expunere face deocamdată imposibilă introducerea lor în colecțiile publice dar poate că în viitor, o dată cu mărirea muzeului, intenția de a organiza o secție specială consacrată faunei abisale, vechi vis al lui Gr. Antipa, se va putea realiza.

Prima expoziție temporară, mai modestă, a cuprins materialele aduse de prof. Eugen A. Pora, care participînd la una din expedițiile navei oceanografice sovietice „Viteaz" a străbătut, timp de 9 luni, apele Oceanului Indian.

În 1968, a fost deschisă a doua expoziție cu animale adunate de Dr. Mihai Băcescu în timpul expediției navei americane „Anton Bruun" în Oceanul Pacific (jghiabul Peru—Chile). Publicul a avut atunci ocazia să vadă una din marile rarități zoologice, celebrul molusc *Neopilina*, adevărat fosil — viu prin vechimea sa de 350 000 000 ani, și a cărei descoperire, în 1952, a stîrnit senzație în lumea biologilor.

Expoziția actuală, inaugurată la începutul lunii decembrie 1972, și intitulată „*Fauna oceanică vest-africană*", prezintă o parte din colecțiile zoologice strînse în Oceanul Atlantic de același neobosit cercetător al adîncurilor care este Dr. M. Băcescu. Domnia sa a participat în calitate de specialist în fauna de nevertebrate bentonice, la campania oceanografică organizată de „Institut scientifique et technique des pêches maritimes" din Nantes, cu nava „Thalassa".

Cercetările s-au desfășurat, în perioada 7 ianuarie — 15 februarie 1971, în zona platformei continentale nord-vest africane, mai ales în porțiunea din dreptul coastelor Republicii Islamice Mauritania, așa numitul Banc d'Arguin, sector oceanic în care fauna bentonică este extrem de bogată și variată.

Sute de nave ale diverselor națiuni practică aici un pescuit intens și unul din obiectivele expediției „Thalassa" a fost tocmai estimarea randamentelor actuale de pescuit și examinarea mărimii peștilor spre a se putea stabili, prin comparare cu rezultatele unor campanii anterioare, modul în care evoluează

https://biblioteca-digitala.ro

Panoul pe care sînt grupați crustaceii

Aspect din expoziție

fondul de pescuit al acestui sector. Expediția a fost întreprinsă în cadrul programului internațional de cercetare în comun a părții nordice a Oceanului Atlantic Oriental, inițiat de UNESCO.

Organizarea materialului selectat pentru expoziție, peste 200 de piese, a ridicat unele probleme căci încăperea în care urma să fie prezentat, din păcate singura la ora actuală de care dispune muzeul pentru astfel de manifestări, nu întrunea nici pe departe calitățile unei săli de expunere.

Avînd dimensiuni de 4,50 m × 11 m ea este în realitate o sală de trecere prevăzută cu trei ferestre mari și patru uși, nici unul din pereți nefiind întreg.

Ferestrele au trebuit astupate și în fața lor s-au așezat patru vitrine mari. Pentru a putea expune în ele preparate zoologice, majoritatea de mici dimensiuni, a fost necesară o transformare radicală a acestora. Unite, prin eliminarea pereților laterali, li s-a redus apoi adîncimea prin montarea în interior a unor panouri de lemn (panel) în care s-au tăiat deschideri pe măsura preparatelor. S-a obținut astfel un fel de vitrină unică în interiorul căreia se putea circula pentru a aranja exponatele și a monta instalația de iluminare.

Borcanele au fost fixate pe micile polițe din spatele panourilor rămînînd vizibil în deschidere numai preparatul

S-au putut elimina astfel obișnuitele polițe exterioare și înșiruirea deloc atractivă, a unor borcane cu dimensiuni, forme și moduri de închidere diferite.

Fiecare panou a fost vopsit într-o altă nuanță de albastru realizîndu-se o trecere treptată de la o culoare pală la una intensă cu scopul de a sugera vizitatorului trecerea de la apele de suprafață, intens luminate, spre adîncul întunecat al mării. Iluminarea indirectă și laterală, prin tuburi fluorescente montate pe spatele panourilor, a contribuit și ea substanțial la realizarea acestei sugestii, albastrul fiind culoarea care domină expoziția.

În așezarea preparatelor s-a ținut cont, pe cît posibil, de poziția sistematică a animalelor, iar la cele două panouri cu pești, s-a recurs la o grupare ecologică (pești pelagici, batipelagici, bentonici).

Majoritatea viețuitoarelor oceanice au culori deosebit de vii și frumoase dar, din păcate, acestea nu se mai păstrează, decît în rare cazuri la animalele conservate. Pentru a diminua puțin această carență o serie de preparate sînt însoțite de fotografii color.

Cîteva texte scurte furnizează vizitatorului datele necesare sesizării unor adaptări deosebite existente la unele specii.

Cu numeroase forme proprii, endemice, fauna oceanică din apropierea coastelor vest-africane este extrem de interesantă și actuala expoziție reușește în bună măsură să evidențieze acest fapt.

Pot fi văzute foraminifere (*Jullienella foetida*) ale căror dimensiuni și aspect, total aberant, contrazic datele clasice ale manualelor de zoologie, bureți ca niște filamente, tufe de iarbă care sînt în realitate hidroizi (*Nemertesia*), gorgonii, corali calcaroși, scoși din adînc, unde temperatura apei este scăzută (deși

https://biblioteca-digitala.ro

am învățat la școală că aceștia trăiesc numai în apă de 20° C și la adîncimi de aproximativ 40 m !), briozoare, pe care le poți crede stele de mare, adăpostind în centrul lor paguri.

Variată și plină și ea de ciudățenii, este lumea melcilor, cu *Aplysia*, din care fenicienii scoteau purpura, cu *Xenophora*, ce-și lipește pe marginea cochiliei bucăți de corali sau scoicuțe pentru a se ține ridicată de la fund, cu marele Yeti (*Cymbium*) al cărui corp, greu de 4—5 kg nu mai încape în cochilie.

Dintre crustacei remarcăm misidele de adînc (*Gnathophausia*), intens colorate în roșu și, mai ales, mulțimea pagurilor ale căror interesante simbioze reține îndelung atenția. Unul dintre ei (*Pseudopagurus granulimanus*) are cochilia ce-i servește drept adăpost, complet acoperită de crustele circulare ale unui ciudat briozoar (*Hippoporidra*) atras de secrețiile emise de pagur.

La panourile cu pești privirea este atrasă de siluetele negre ale peștilor abisali, cu guri imense înarmate cu stranii pumnale.

O dioramă realizată cu materiale ce au fost dragate pe funduri adînci de peste 70 m, parte din ele donate de un înimos marinar, Petre Mureșanu, comandantul trauler-ului „Caraiman", reconstituie în fața vizitatorului imaginea vieții exuberante din adîncurile Oceanului Atlantic.

Pe lîngă materialele zoologice expoziția mai cuprinde macheta navei „Thalassa" și a unui traul, principalul instrument folosit pentru pescuit, o mare hartă care, pe baza celor mai recente date, prezintă natura fundului zonei cercetate, itinerarul expoziției, fotografii din timpul lucrului pe ocean.

Sînt expuse și o parte din lucrările științifice deja apărute, întocmite de cercetători români și francezi. De altfel, în afara peștilor, întregul material bentonic, dragat în cursul expediției, a revenit părții române care l-a repartizat apoi diferiților specialiști pentru studiu.

Publicul vizitator poate beneficia, așa cum anunță programul ce se distribue gratuit la intrare, de explicațiile înregistrate pe bandă ale Dr. Mihai Băcescu.

În încheiere se cuvine menționată promptitudinea cu care specialiștii muzeului au clasificat, determinat și pregătit pentru expunere bogatul material oceanic, sosit la mijlocul anului trecut, care a cuprins o sumedenie de animale rare și chiar multe specii noi pentru știință.

Chauliodus schmidti, unul din peștii abisali aflați în expoziție

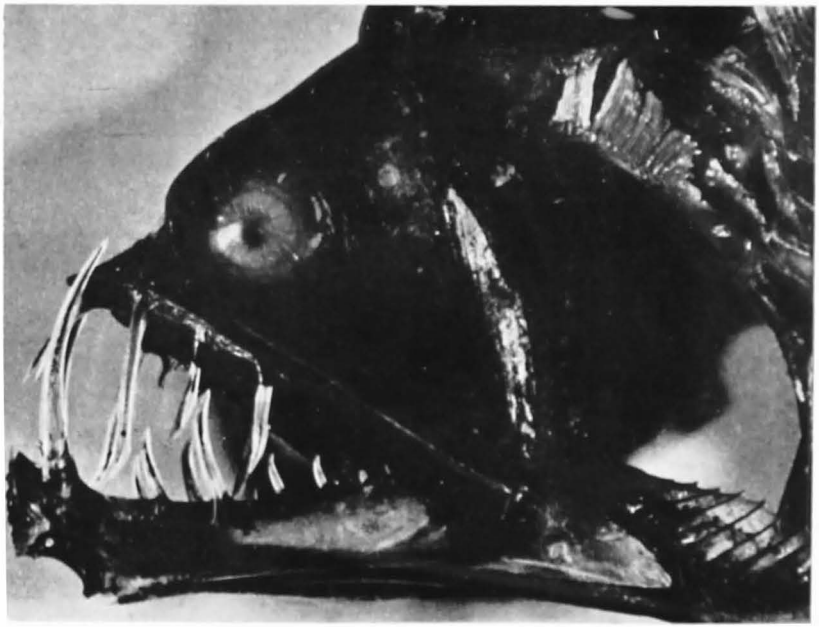

https://biblioteca-digitala.ro